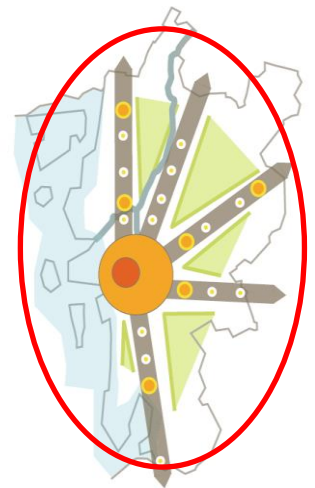

En trygg dricksvattenförsörjning, slutbetänkande av Dricksvattenutredningen, SOU 2016:32

Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) har i skrivelse från Regeringskansliet daterad 2016-06-07 beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss.

Bakgrund och syfte

Dricksvattenutredningen konstaterar att dricksvattnet är landets i särklass mest kritiska försörjningssystem, en förutsättning för att samhälle, företag och olika verksamheter ska fungera. Utredningen tillsattes för att hantera de utmaningar som dricksvattenförsörjningen står inför i form av ökade hot och risker på grund av klimat- och samhällsförändringar. En trygg och säker allmän dricksvattenförsörjning tycks ofta självklar, men kommer att kräva satsningar och prioriteringar för att även i ett långsiktigt perspektiv kunna leverera vårt viktigaste livsmedel med hög kvalitet och säkerhet.

Sammanfattning

Ökande risker för dricksvattenförsörjningen till följd av klimat- och samhällsförändringarna ställer krav på ett förbättrat förebyggande arbete vad gäller planering, produktion, övervakning och beredskap. Då produktion och distribution av allmänt dricksvatten är en grundläggande välfärdsuppgift är det nödvändigt för kommunerna att långsiktigt skydda och förvalta strategiska dricksvattenförekomster. Utredningen förordar ett mer övergripande och regionalt synsätt för planering och skydd av dricksvatten, med tydligare regionalt stöd från länsstyrelserna och högre grad av mellankommunal samverkan. Särskilt utpekats att det strategiska arbetet kring storstädernas dricksvattenförsörjning behöver utvecklas.

Utredningen har arbetat fram en rad förslag i ett samlat förslagspaket för en framtida trygg dricksvattenförsörjning:

1. Obligatoriskt inrättande av vattenskyddsområden samt framtagande av regionala planeringsunderlag från länsstyrelsen
2. Utveckling av särskilda mål samt vägledning för den kommunala livsmedelskontrollen gällande dricksvatten
3. Tydligare krav i dricksvattenföreskrifterna gällande undersökning av råvatten
4. Förtydligande av vattentjänstlagen för att säkerställa både tillgång och kvalitet till dricksvatten, samt ett utökat statligt ansvar för utbildningar och expertstöd i krisberedskapsfrågor
5. Krav på förnyelse- och underhållsplaner för vattenverk och ledningssystem, samt tydligare krav på hur dricksvattenberedningen ska utformas i vattenverken
6. Nationell strategi för frågor kring material i kontakt med dricksvatten
7. Förtydligande i vattentjänstlagen för en ökad mellankommunal samverkan, samt ett förtydligt och bredare statligt samordningsuppdrag för dricksvattenfrågor, inklusive en samlad dricksvattenstrategi med tidssatt handlingsplan
8. Ökade kostnader för kommunerna bör i första hand täckas genom va-avgifter
9. Fortsatt utredning av avloppsfrågorna
10. Upprättande av kontrollstation 2020 för att följa upp och anpassa utredningens förslag

Kommentarer

GRs generella bedömning av Dricksvattenutredningens arbete och slutbetänkande är att det utgör en god genomlysning av dricksvattenfrågan, med många bra förslag på förändringar för en trygg och säker framtida dricksvattenförsörjning. Förslagen ligger i många fall väl i linje med målen i *Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen* och de processer som pågår i det fördjupade regionala kretsloppssamarbete som bedrivs inom ramen för GR.

Specifikt vill GR lämna följande kommentarer på utredningens förslag:

Gällande obligatoriskt inrättande av vattenskyddsområden

GR stödjer förslaget då det är mycket angeläget att skydda våra vattentillgångar mot risker och hot. Inrättande av verkningsfulla vattenskyddsområden utgör även ett förslag till åtgärd för att nå målen i *Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen*. För att vattenskyddföreskrifter ska bli verkningsfulla och jämlika för alla

Göteborgsregionens kommunalförbund

vattenskyddsområden krävs dock att en tydlig och väl genomarbetad vägledning tas fram av HaV.

I utredningen specificeras dessutom att skyddsåtgärder i görligaste mån bör ta sin utgångspunkt i vattenförekomsternas utbredning och influensområden, vilket stämmer väl överens med det mellankommunala arbetet som pågår i Göteborgsregionen med upprättande av *Göta älv och Vänersborgsviken vattenskyddsområde*.

Gällande framtagande av regionala planeringsunderlag av länsstyrelsen

GR stödjer förslaget då regionala vattenförsörjningsplaner kan utgöra värdefulla planeringsunderlag för kommunerna, och kan hjälpa dricksvattenförsörjningen som sektor att bli tydligare gentemot övriga samhällssektorer och särintressen. Utifrån erfarenheter av arbete med *Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen*, vill GR särskilt framhålla vikten av att förankra regionala vattenförsörjningsplaner i kommunerna genom samverkan och medskapande, för att de i slutändan bättre ska kunna tillämpas och utgöra det stöd som behövs i kommunerna.

Gällande krisberedskap

Livsmedelsverkets särskilda vattenkatastrofgrupp VAKA har vid flera tillfällen inneburit ovärderligt stöd till kommuner i Göteborgsregionen i samband med krishändelser gällande vattenförsörjningen. GR vill särskilt trycka på vikten av VAKAs fortsatta existens, samt förorda att den funktion som VAKA har i samhället fortsatt har en statlig samordning.

Gällande ökad mellankommunal samverkan

Förslaget ligger helt i linje med *Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen*, samt pågående arbete inom det fördjupade regionala kretsloppssamarbetet som bedrivs inom ramen för GR.

Gällande fortsatt utredning av avloppsfrågorna

Större delen av Göteborgsregionen är beroende av ytvattentäkter för sin dricksvattenförsörjning, och blir därmed utsatt för uppströmsproblematiken där vattentäkten även utgör recipient för avloppsvatten. I Göteborgsregionen är avloppsfrågan väldigt tydligt kopplad till dricksvattenfrågan, och GR uppmanar därför till fortsatt utredning inom området.

Gällande Kontrollstation 2020

Många av förslagen från Dricksvattenutredningen kräver väl utarbetade vägledningar och/eller ett tydligt statligt ansvarstagande, för att kommunerna ska få det stöd de behöver i genomförandet. Förslaget på Kontrollstation 2020 är därför väldigt viktigt, som en avstämning på

Göteborgsregionens kommunalförbund

förändringsprocessen, för att underlätta och stärka denna. Kontrollstationen ska följa upp genomförandet och effekten av övriga förslag och föreslå anpassning av förslag och förutsättningar för att nå önskad utveckling. Kontrollstationen måste därför anpassas i tid till efter ikraftträdandet av lagändringarna.

Gällande riksintresse för dricksvatten

GR vill lyfta frågan om möjligheten att klassa vattentäkter, och då särskilt yt-vattentäkter, som riksintresse för dricksvatten, för att dricksvattenintresset bättre ska kunna hävda sig mot andra samhällsintressen. Detta som ett komplement till vattenskyddsområden när det gäller skyddet av vårt dricksvatten. I utredningen kommenteras att riksintresse kan utgöra ett viktigt redskap för att skydda land- och vattenområden. Dock ingick inte riksintressefrågan i dricksvattenutredningens uppdrag.

Gällande värdet av vatten

För att kommunerna ska kunna genomföra många av förslagen krävs ekonomiska resurser vilket i slutbetänkandet föreslås täckas genom va-avgifter. I utredningen framkommer att många kommuner lyfter fram brist på tid, kompetens och ekonomiska resurser som problem i den kommunala organisationen, men det påpekas samtidigt att kommunerna själva beslutar om sådana förhållanden genom framförhållning, politiska beslut och korrekt satta taxenivåer. Problemen som lyfts avspeglar att värdet av vatten ofta underskattas i beslutsfattandet. Utredningen konstaterar att värdet av rent vatten för vårt samhälle är stort, men att nivån på va-avgifterna i Sverige är låga. Det behövs därför en ny syn på värdet av vatten, för att tydligare kunna prioritera dricksvattenfrågorna. GR efterfrågar ett statligt initiativ för att jobba med detta.